

vega sočutja do njega, in katerim tudi zaupa. Sčasoma bode pridovarjanje in nasvetovanje vsekakor začelo prodirati in zmagovati.

Pouk, kako ravnati s trtami, da se obvarujejo strupene rose (peronospora viticola)*).

Peronospora viticola, po domače strupeno roso, ki se je bila junija meseca lanskega leta pokazala na Goriškem, ustavila je v njenem razvoju izredna suša meseca julija in septembra, in zato ni mogla škodovati trti in posebno ne trgatvi.***) Deževje oktobra meseca pa jo je zopet oživilo, in vsled tega niso po nekaterih krajih popolnoma dozorele trtne jagode.

C. kr. kmetijsko društvo meni, da bo marsikateri trtgojec, zapeljan po izkušnji lanskega leta, dvomil, da se to zlo leto povrne, in zato si šteje v dolžnost, prav živo priporočati vsem, naj nikar ne opuste onih pripomočkov, ki so se izponesli popolnoma izdatno proti poškodovanju po peronospori. Med temi pripomočki navajamo posebno bakreno apneno zmes, katero je pripravljati takole:

Za vsak hektoliter zmesi, kojo imamo napraviti, denemo tri kilograme bakrenega vitrijola v redko tkano cunjico ali vrečico, ki ji je treba potem z vrvco zvezati; nato vzamemo bedenj (čeber) ali drugo leseno posodo, v kateri naj bo 50 litrov vode, na robu pa zabit, žrebelj na katerega obesimo za vrvco omenjeno vrečico, tako da bo samo do srede pod vodo. V 12 urah se raztopi ves vitrijol; zato zadostuje, da opravimo to delo zvečer, da bo vitrijolova raztopnina o pravem času napravljena. Zmehčajmo 1½ kilogram živega apna ali pa 3¾ kilogr. enako 2½ litra ugašenega apna v drugih 50 litrih vode. Tako narejeni belež (apneno tekočino) vlijemo skozi sito, ki naj bo za spoznanje gostejše od luknjic pri žveplalnici, v vitrijolovo raztopnino; to pa mešamo s palico tako dolgo, dokler postane vsa zmes enako-barvena.

Če smo rabili čist vitrijol in dobro apno in če smo tako ravnali, kakor je tu popisano, mora zmes imeti svetlo višnjava barvo, in kadar se za nekoliko časa poleže, bode tekočina nad njo popolnoma brez barve.

Če pa ni taka, ampak če je bolj ali manj višnjava, to je znamenje, da ni bilo zadosti apna, in trebalo ga bo dodejati, drugače bi utegnili smes zelenim delom trte škodovati, in to zaradi tega, ker bi bilo v njej še precej nerazkrojenega bakrenega vitrijola. Da se ognemo

te neprilичnosti, najbolje je, če stehtamo vselej živo ali ugašeno apno. Kadar rabimo, kakor po navadi, ugašeno, pojde nam delo bolj izpod rok, če je zmerimo, nego če je stehtamo. V ta namen vzemimo cilindrsko posodo od belega kositra v premeru in znotranji visokosti 147 milimetrov ali pa kubično lesno škrinjico, koje strani pojo ermi 136 milimetrov. Če ravnamo tako, ognemo se tudi preobilo apna v bakreno-apneni zmesi, katera bi nekoliko časa zavirala učinek bakra.

Razume se samo po sebi, da moramo dobro premešati zmes vsakokrat, kadar jo vzamemo nekoliko, da napolnimo škropilnico.

(Konec prihodnjič.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

80.

Vestfalski kmet.

Vestfalska je kos Nemške. V tem kraju so se obdržali še dovolj čisto stari nemški običaji; vestfalski kmet namreč ne zapelje rad v nove kolovoze. Ves severni kos Vestfalske je raven, leži vasi toraj ni in ne more biti malerična. Tudi se vasi ne držé vkup, pojedini domovi so daleč razmetani. Tako je bilo uže za Tacita in je ostalo do današnjega dne. Vsak kmet živi sam zase na obširnem posestvu.

Stopimo na vestfalski dom in oglejmo si ga. Hiša stoji ondi, kjer nehajo njive ter je svet uže bolj napet. Do najbližnjega soseda imajo četrto ure. Vsa zemlja leži vkup: njive, travniki, pašniki in gozd. Hiša in gospodarska poslopja so nekaki na sredi. To je jako pametno in tudi koristno. Ako posestvo ni razmetano, koliko manj potov se naredi, in koliko manj tožb ima kmet zastran meja. Od hiše navzdol leže njive, po katerih se ziblje visoka rž. Polje je večinoma zarobljeno z visokimi jeseni ali grčavimi brestmi, ki stoje ob obeh straneh grabna. Taka izkopana in živa meja je najboljša, več je vredna kot naši mejniki z vsemi mapami. Tako je bilo od nekdanj, in tega se drži kmet tudi dandanes. Vestfalski kmet stare korenine mnogo drži do tega, da ima lepo urejeno posestvo, takošno hoče izročiti sinu, kakoršno je prejel od očeta. Zato je pri meji sila natančen in strog. Bog ne daj, da bi mu kdo v škodo hodil. Prav zato se trdovratno upira železnici, dokler more ti odbija, da ne bi šla po njegovem svetu. Škoda mu je zemlje, ki jo železnica sné, pa tudi posestvo mu raztrga, kar mu ni po volji. Kdor slabo gospodari in posestvo zadolži, da mora nekoliko kosov odprodati, njega prezira vsa vas, to je največa sramota, ki si jo more kmet na glavo nakopati. Leti nakupljeni kosovi se ne pripišejo gruntu, sami zase so pri hiši, kot nameček. Od grunta se ne sme nič oddati, k gruntu nič pridejati. Grunt bodi nedotakljiv.

*) Ta pouk je posnet iz goriškega „Gosp. Lista“, spisal pa ga je po naročilu c. kr. kmet. društva goriškega poročevalec posebnega odseka za studije o peronospori, gosp. Tomaž Frühauf, pristav na c. kr. poskušališči za svilarstvo in vinarstvo v Gorici.

**) Tako je bilo tudi v Vipavski dolini. Bati se je, da se začne strupena rosa širiti tudi po Dolenjskem. Ker se je nže pričela kazati, zato objavljamo ta pouk.

debelo volneno nitko, kakoršne predejo doma iz volčje volne (glej podobo 46). Rana se ne sme zamazati. Čez kakih 14 dni pogledaj okulovano rožo. Očesa, katerim so peclji odpadli ali katerim odskočijo precej, če se nekoliko pomajejo, tista so se prijela; očesa pa, katerih se peclji trdo drže, niso se prijela. Divjake s takim očesom okuluj še enkrat, ako je še čas, nekoliko više, drugače pa počakaj, da jih okuluješ meseca septembra na speče oko. Ako se ti je okulovanje sponeslo, odreži en prst nad vdejanim očesom vso podlogo. Če okuluješ na speče oko jeseni, odreži divjak (podlogo) nad vdejanim očesom šele prihodnjo spomlad.

Pouk, kako ravnati s trtami, da se obvarujejo strupene rose (peronospora viticola).

(Konec.)

O p o m b e:

Bakreni vitrijol mora biti kolikor mogoče čist. Znamenja, da je zadosti čist, so: živa modra barva, če so posamezni kristali enake barve, in slednjič, če se taka vodna vitrijolova raztopnina ne skali in če ne naredi vidne usedline, tudi ako je nekoliko dni razstavljena zraku.

Prvič je škropiti, kakor hitro grozdje ocvete. Če se pa peronospora prikaže pred cvetjem ali ob cvetju, treba nemudoma škropiti; popisana zmes ne poškoduje prav nič cvetja. Drugič je škropiti 4 do 6 tednov potem; posebno moramo gledati, da poškopimo vse nove liste, ki so se v tem času razvili. Novo perje opazujoč, bomo izpoznali, ali se imamo zato, ker se je bolezen povrnila, morda požuriti z drugim škropljenjem, — škropiti pa moramo v tem slučaju vsekakor z bakreno-apneno zmesjo.

Tu moramo posebno poudarjati, da je najbolje škropiti, predno se prikaže bolezen.

Za škropljenje je rabiti dobro škropilnico, katera mora zadostovati vsem pogojem in škropiti tekočino, prašec jo v mnogo enakoličnih kapljic na daljavo 1 do 2 metrov.

Delavec treba da stopa enakomerno naprej in da drži škropilnico tako, da prši tekočina zviškoma na trtno perje.

Zadosti je, če se listje poškopri le po vrhu, ali predno se poveže omlaje na kolce, ali pa nekoliko dni potem, da se perje zravna, in da pride površna stran listov v naravno lego.

Škropi naj se raje obilo in sicer tako, da se porabi okoli 100 litrov zmesi za 1000 dobro obraščenih trt.

Škropiti je treba ob suhem vremenu in ko ni prevetrno, tudi ne ob takem času, ko solnce prehudo pripeka (od 11. ure dopoldne do 3. popoldne); priporočamo pa, naj se ne opušča navadno žvepljanje proti trtni bolezni (*oidium*).

S čisto vodenno raztopnino in z amonijaško z bakrenim vitrijolom, kakeršno smo v lanskem pouku priporočali proti peronospori, naj se nikar ne škropi prvič, ker se je v nekaterih slučajih dognalo, da razjedata zelene dele poganjkov, ko so trte še v prvi rašči. Takih razstopnin torej ni rabiti pred julijem mesecem, ampak potem ko je trtna rašča uže nekoliko napredovala. Če hočemo to bakreno raztopnino uporabljati uže julija meseca, napravimo jo tako, da ne bo imela nad 3 od tisoč bakrenega vitrijola; v naslednjih mesecih v avgustu in septembru, in če se peronospora hudo razširja, rabimo pa lahko tudi tekočine zopet od tisoč bakrenega vitrijola. Višnjava liker, bakreno-amonijaški žveplik, mora imeti prav mnogo kavstičnega amonijaka, to je, na vsakih 300 gramov, oziroma 500 gramov v enem hektolitru vode raztopljenega vitrijola treba je dodati $\frac{1}{2}$ litra, oziroma $\frac{3}{4}$ litra kavstičnega amonijaka pri 22 stopinjah Reaume (koncentrovan kupčijski amonijakov špirit).

Ker so se prašne zmesi z bakreno podlogo pokazale manj izdatne od bakreno-apnene zmesi, ne moremo priporočati, da bi se splošno rabile za obširno škropljenje, ampak največ za poskušnje.

Med zadnjimi pripomočki naj bi mnogi trtogojci poskusili posebno bakreno žveplo (zmleto žveplo, imajoče v sebi 1% do 2% bakrenega vitrijola); kajti uspešno utegne rabiti ne samo zoper oidium, ampak tudi zoper peronosporo.

Opazujemo pa, da utegnejo nekakove vrste „bakrenega žvepla“, v katerih je preveč bakrenega vitrijola, poškodovati zelene trtne dele; zato je treba, da se s kemično analizo prepričamo o njihovi sestavi, predno jih rabimo, in da se ne zanašamo vselej na zagotovila fabrikantov, katera so včasih nezanesljiva.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 51. Imam prav lepe, krepko rastoče cepiče, katere mi pa sedaj kvari neka majhna živalca. Živalca je prav majhna in zelena, leta na poganjke ter jih odščipava kakor s škarjami. Je katera pomoč proti temu ptičku? (J. J. v Gorenjah pri Postojini).

Odgovor: Ako bi vam hoteli dati prav svet, vedeti bi morali poprej, katera žival vam dela toliko škode. Vi imenujete to žival zdaj živalco, zdaj pa ptička. Je torej v resnici ptič ali hrostek ali kaj drugega? Skoraj gotovo je hrostek (keber iz vrste rilčkarjev. Je li potem kak škodljiv hrostek, odkrižali se ga bode, ako spomladi pridno otresate drevje: pod večje drevje razprostrite kakov prt ali rjuho, pod manjše pa držite kakov star dežnik. Drevju pa ne smete odtepati cvetja in mladik, ampak otresajte mu veje ali pa trkajte s kako palico ob nje. Tako natresete časi silo vsakovrstnih, največ prav drobnih mrčesov, katerih tudi najboljše oko ne more opaziti na drevju. A ves ta drobiž je škodljiv bolj ali manj, zato ga brez prebiranja pomečite v ogenj ali ga kako drugače pomorite.